

ATRIBUTELE DIVINE ÎN OPERA PĂRINTELUI GHELASIE GHEORGHE DE LA FRĂSINEI – VOL. 3-4

Sorin Benescu

Pr., Drd., UNIBUC TRC București

Abstract: The research aims to identify in the writings of Father Ghelasie Gheorghe, volumes 3-4, the divine attributes, both specific to each Person and shared by all the Persons of The Holy Trinity, and to emphasize the new attributes affirmed in his work, but also to discover new ones. The research proposes relatively new attributes that characterize the relationship between The Being and His Energies:

- 1. undivided*
- 2. inseparable*
- 3. unmixed*
- 4. unchanged.*

These attributes were affirmed at the IV Ecumenical Council of Chalcedon (451) and are reformulated in this article and applied to the doctrine of uncreated energies that was definitively formulated in the Synods of the 14th century, which will specify in the clearest way possible the existence in God of the Being, unknowable and inaccessible, and of the uncreated energies recognizable and accessible to humans. Saint Gregory Palamas (1296-1359) affirmed and defended this teaching.

Keywords: divine energies, divine attributes, Ghelasie Gheorghe, Holy Trinity, Being.

1. Considerații prealabile

În opinia noastră, Părintele Ghelasie de la Frăsinei¹ este un reprezentant de vârf al teologiei românești, un erudit, opera sa având multiple legături cu domeniul filosofiei, medicinei, cu spiritualitatea extrem-orientală, toate în duhul teologiei Sf. Părinți ai Bisericii. A fost un teolog extrem de deschis la dialog, cu persoane de toate orientările religios-culturale. A fost în temă cu toate curente spirituale și religioase ale timpului său, comunicând cu toți cei care erau onești în căutarea Adevărului. Aceste lucruri îl fac, în opinia noastră extrem de actual și interesant, un punct de inflexiune în concertul de spiritualități care se aude în societatea modernă și postmodernă, dar și în societatea românească, care experimentează astăzi existența în contextul multicultural, multiethnic și multireligios al Uniunii Europene. Europa este avidă de dialog și de schimburi reciproce cu

---

¹Vezi <https://www.crestinortodox.ro/parinti/parintele-ghelasie-la-fracasinei-69758.html>, accesat la data 01.07.2022, pentru note biografice.

spiritualitățile și culturile extraeuropene și nu numai. Această foame europeană de cultură este benefică în special pentru ortodoxie care, însă, dacă se cantonează indefinit în propria tradiție, riscă să se provincializeze². Studiul operei ghelasiene este relevant pentru cei care vor să își asume o identitate spirituală bine conturată, carpatin-ortodoxă, dar în același timp nu vor să se izoleze, ci sunt dispuși să comunice cu semenii lor de alte credințe, care vin din alte culturi, au alte obiceiuri. Fiecare cultură se constituie, citim la domnul Eliade, din valorizări și interpretări ale ideologiilor proprii sau ale miturilor specifice³. Nu există om total desacralizat, iar secularizarea, de care se tem atât de mult teologii în ziua de astăzi, are succes doar la nivelul vieții conștiente. Sacrul face parte din structura conștiinței, este un element constitutiv, structural, nu e un stadiu în istoria conștiinței⁴. Iar religia nu implică în mod necesar credința într-un Dumnezeu, în spirite sau zei, ci are legătură cu ideile / categoriile de adevăr, sens, ființă⁵. Aceste cuvinte ale lui Eliade⁶ rămân în picioare și astăzi.

2. Introducere

Atunci când abordează tema Divinității, Părintele Ghelasie are un singur punct de plecare: conceptul ortodox de Dumnezeu. În ortodoxie, se mărturisesc două tipuri de distincții în divinitate:

- a) Distincția de tip **persoană** – distincție intraființială: Există un singur Dumnezeu după Ființă, dar întreit după Persoane / Ipostasuri,
- b) Distincția de tip **haric** / energie necreată – distincție extraființială: Ființa și Energiile Sale necreate, caracterizate împreună, spunem noi, de atributele: neamestecat, neschimbat, neîmpărțit, nedespărțit.

Aceste atribute sunt caracteristica unirii firilor în Persoana Mântuitorului Iisus Hristos, definite la Sinodul Ecumenic de la Calcedon (451): deosebirea firilor nefiind nicidecum stricată din pricina unimii, ci mai degrabă păstrându-se însușirile fiecărei firi. Pe acestea le reformulăm și le aplicăm la modul de unire a Energiilor necreate / Harul divin cu Ființa⁷:

- 1) **neîmpărțit** - Ființa este toată prezentă în Energiile Sale necreate, multiple și nu se împarte
- 2) **nedespărțit** - nu există Ființă fără energiile Sale, fără ființările Sale, Ființa și Harul necreat sunt întotdeauna împreună
- 3) **neamestecat** - Ființa este diferită de Energiile Sale necreate, acestea din urmă emană din mișcările Ființei
- 4) **neschimbat** - Ființa nu se schimbă în energii și nici invers, altfel ar fi panteism

---

² Eliade, *Nostalgia originilor*, (București, Editura Humanitas, 2013), 98.

³ *Ibidem*, 95.

⁴ *Ibidem*, 6, 9.

⁵ *Ibidem*, 5.

⁶ *Ibidem*, 90.

⁷ Constantinopol (1368) - Sinodul în care Sf. Grigorie Palama a fost canonizat.

(distincția nefiind nicidecum stricată din pricina unimii, și invers, ci mai degrabă păstrându-se însușirile fiecărei categorii: Ființa și Energiile Sale).

3. Atributele divine în cartea *Medicina Isihastă Taina Vindecării* – volumul 3

În cartea *Medicina isihastă*, subiectul Dumnezeu nu constituie tema centrală, cartea axându-se pe constituția omului, bolile și terapiile corespunzătoare. Cu toate acestea, există referințe importante care definesc conceptul de Dumnezeu, atributele Sale, pe care le vom regăsi în toată opera. Astfel, Dumnezeul creștin are manifestare de Treime⁸, manifestare pur dumnezeiască, de Treime în Sine. Ființa-Spiritul este, la Părintele Ghelasie, Substanța în Sine ființială și are viață în Sine, are limbaj, iar din viața Ființei emană harul energetic, denumit și semi-substanță energetică. Apoi precizează: energiile harice nu sunt emanate din Ființă, nu sunt transformare de Ființă în energii, ci acestea sunt emanate din mișcările Ființei. Astfel, harul este mișcare de Ființă, nu Ființă. Harul nu este substanță ființială, ci semi-substanță de mișcare a Ființei, nu este nici mișcarea Ființei, el este strălucirea mișcării ființiale, strălucirea spiritului absolut dumnezeiesc⁹, Duhul fiind mișcarea Ființei. Mișcarea Ființei este dincolo de har, este Duh ființial, Care este de asemenea Ființă. Astfel, izvorul mișcărilor energetice este Duhul – mișcarea Ființei –, având astfel energii de mișcare de Duh¹⁰. Ființa este esență de Spirit, adevărata substanță este Ființa-Spiritul, iar energiile sunt semisubstanță relativă emanată din mișcările substanței în Sine. Energiile sunt har de mișcare, relativul mișcării de Spirit. Mișcările Duhului determină energiile harice, care se întorc în mișcările Ființei. Dumnezeu se revelează ca limbaj de Ființă. Atributul deschiderii este afirmat atunci când Părintele Ghelasie spune: dogma creștină, care este revelată, este definire în deschidere și nu este sistem închis, sistem-închidere¹¹. Pentru Părintele Ghelasie, Dumnezeu este o taină absolută; Tatăl, Fiul și Sf. Duh sunt definiții absolute ale unei taine absolute, dar nu ca închidere de taină, ci ca deschidere de taină absolută, sunt deschideri absolute, definiții absolute. Trinitatea creștină este definită astfel prin atribute:

1. Dumnezeu Tatăl: Taină, vedere absolută, conștiința integrală, în El se unește Treimea¹²
2. Sf. Duh: Dumnezeu, cunoaștere, privire, descoperire, viața în sine
3. Fiul: Dumnezeu, Logosul, Limbajul, spirit, identificarea.

Spațiul Ființei cuprinde creația, aceasta fiind prin Ființa divină și în Ființa divină.

Dumnezeu este substanță ființială spirituală, Treime în Sine și în afară de Sine, o unică deoființă, deodată în trei moduri de Sine, neamestecat, nedespărțit, întrepătruns, cu trăire și viață

---

⁸ Ghelasie, *Medicina Isihastă-3*, (București, Editura Platitera, 2017), 13.

⁹ *Ibidem*, 47.

¹⁰ *Ibidem*, 14-15.

¹¹ *Ibidem*, 16.

¹² *Ibidem*, 28.

proprie pur ființială. El este adevăratul chip al existenței în sine. Dumnezeu este absolut și perfect¹³ și are propria Sa viață în Sine. În Sine, El este limbaj și conștiință¹⁴. Originea viului este dincolo de energii, Dumnezeu fiind viul transcendental substanțial absolut. Viața este conștiință în dialog, comuniune necontrară, iar viul este esența de persoană, dar nu ca închidere de viu, ci ca deschidere de viu, taină de viu-comuniune. Persoana este esența Ființei, viul este persoana însăși. Dumnezeu este Ființă substanțială dumnezeiască de viu absolut indestructibil, Treime, comuniune, dialog absolut, în dublă realitate: Ființă, Duh în Sine și energii necreate, rațiuni divine, emanate continuu din mișcările ființiale treimice¹⁵. Corpul divin este astfel constituit din aceste energii-rațiuni de mișcare dumnezeiască, definită ca divinitate, Ființa fiind definită ca dumnezeire. Energia este emanată din mișcările Duhului. Acesta nu se mișcă prin consum de energie, ci prin producere de energie, în mod paradoxal pentru înțelegerea umană. Părintele Ghelasie propune o logică trinitară în locul celei binare. În această logică, Cauza este originea în ea însăși, arhetipul efectelor Sale. Efectul este limbajul Cauzei. Realitatea Tatăl este Persoană, Conștiință absolută, Supracauza. Din El purcede Cauza, Sf. Duh și tot din El se naște Efectul, Fiul. Tatăl, Supracauza, se deschide egal și deodată atât în Cauză, cât și în Efect, care nu se amestecă, dar se întorc în Tatăl, totdeauna ieșind din Tatăl-Supracauza. Tatăl mai este numit Supraformă, Chipul în Sine, Fiul - Fața Supraformei, Duhul fiind conținutul, asemănarea Tatălui-Supraforma¹⁶. Părintele Ghelasie afirmă că Dumnezeu Tatăl este în esență, nu în calități, nu în însușiri, El este viul absolut, Persoana în Sine, este iubire, conștiință, esența, Eul în Sine, entitatea, totalitatea, identitatea, deoființa, chipul, sublimul, voința absolută. Acestea sunt atributele / numirile Tatălui. Sf. Duh este cunoașterea, gnostica, descoperitorul, memoria Tatălui, numit suprataină, supraformă, supracauză, conștiință și cunoaștere în sine¹⁷. Pentru Părintele Ghelasie, alături de apofatism, există și o gnoză ca memorie și limbaj ce exprimă taina absolută. Nu există o imposibilitate absolută de cunoaștere. Treimea ca realitate de Ființă este triada:

1. Supracauza, Chipul, Supraforma
2. Cauza, Forma, Fața
3. Efectul, Conținutul, Asemănarea.

Cauza este realitatea în sine și efectul este modul de mișcare al realității. Calitățile, pentru Părintele Ghelasie, sunt energii, prelungiri în exterior ale modurilor realității. Rațiunile sunt har, energii, calități, însușiri ale modurilor de conștiință care sunt în interiorul conștiinței. Deschiderea dumnezeirii este exprimată și prin iubirea divină, care nu este doar internă, El dăruind viață întregii

---

¹³ *Ibidem*, 30.

¹⁴ *Ibidem*, 38,39.

¹⁵ *Ibidem*, 63,64,65.

¹⁶ *Ibidem*, 74.

¹⁷ *Ibidem*, 76.

creații, exterioară divinității. Pentru Părintele Ghelasie, esența vieții nu constă în egoism, ci în deschidere și iubire totală.

Dumnezeu este o realitate unică spirituală absolută ce există în treime de persoane, care au în același timp o strălucire energetică necreată, harul divin. El este, deci, în două deschideri deodată, și ca spirit și ca energii, strălucire de spirit, Ființă și har dincolo de creație. Energiile se aseamănă cu mișcările spiritului, nefiind spirit, ci informații de mișcare de spirit, rațiunile necreate, prelungiri de mișcare de conștiință dumnezeiască, energii raționale, strălucirea necreată divină¹⁸. Acestea nu sunt contrare Lui, ci sunt prelungiri de mișcări divine. Dumnezeu este în același timp perfecțiunea absolută. Sf. Duh este mișcarea veșnică, activul, El nu se oprește niciodată din mișcarea transcendentală, dar intră în repaus în Fiul și se odihnește în Tatăl. El este Forma geamănă a Fiului- Conținutul, purcede din Tatăl, Supra-Cauza, Supra-Forma, în egalitate cu Tatăl. Tot din Tatăl, Arhetipul Supra-Formei, se naște Fiul, în egalitate cu Tatăl, ca și Duhul.

Dumnezeu este Ființă substanțială în trei Persoane absolute și, în același timp, har, energii necreate, strălucire energetică divină, energiile arhetipale necreate harice.

Părintele Ghelasie sesizează o antinomie a metafizicii creștine. Dumnezeu este Supraformă, este cuprindere peste formă, peste necuprindere, peste infinitatea divină, peste conținutul necuprins divin. Dumnezeu în Sine este, zice Părintele Ghelasie, o Deschidere de Sine infinită, ca Logos-Fiul și ca Duh-Suflet. Tatăl este Supraforma absolută Care cuprinde, paradoxal, infinitul deschiderii Sale. Această cuprindere absolută nu limitează infinitul absolut, ci este o depășire a însuși infinitului, pentru ca infinitul să nu fie o limitare. Singularitatea infinitului ar fi tot o limitare de Formă singulară incompletă. Paradoxal, peste infinit este cuprinderea infinitului, fără limitare, ci ca deschidere infinită. Cuprinderea este Supraforma, Infinitul este Forma, iar limbajul Formei și Supraformei este Conținutul. Metafizica creștină se exprimă astfel prin: Tatăl – Supraforma, Fiul – Logosul – Conținutul dumnezeirii, Sf. Duh – Forma. Acesta este chipul de Dumnezeu creștin¹⁹. Ființa este comunicabilă doar prin Sf. Duh, prin energiile Ființei, care sunt har, Duhul fiind și el Ființă. Duhul este catafaticul, descoperirea misterului divin, metafizica creștină, cognoscibilitatea fiind accesibilă prin harul Duhului²⁰. Persoana este definită ca o Ființă triadică:

- Eul-conștiință, spiritul viu,
- Duhul, memoria de conștiință și
- Limbajul de conștiință, spirit, sinele.

Altă formulare folosită: Tatăl –Iubirea absolută în Sine, Care se deschide ca Fiul, Logosul, dăruirea, și ca Sf. Duh, dragostea.

---

¹⁸ *Ibidem*, 89.

¹⁹ *Ibidem*, 169-170.

²⁰ *Ibidem*, 213.

4. Atributele divine în cartea *Dialog în absolut* –volumul 4

Acest volum continuă teologia din volumele precedente. Găsim aici explicitarea Sf. Treimi prin atributele interne ale Persoanelor intraființiale. Astfel, Dumnezeu Tatăl este / are atributul Chipul absolut în Sine, Fiul este / are atributul Asemănarea, Limbajul (Chipului Tatălui), Sf. Duh este / are atributul Fața, Recunoașterea (Chipului Tatălui). Atributul Tatălui este prin excelență Conștiința în Sine, al Duhului este Memoria în Sine, al Fiului este Limbajul în Sine, Logosul. Treimea ghelasiană este: Chipul-Fața-Asemănarea. Sau altfel spus: Tatăl – Icoana, Supra-Forma, Iubirea, Conștiința absolută; Sf. Duh – Taina, Forma, Memoria de Icoană, Purcederea din Icoana Tatăl; Fiul – Arătarea, Nașterea, Descoperirea, Conținutul (Supra Formei Icoana Tatăl). Pe scurt, Treimea divină este Unul în Trei deodată și Trei deodată în Unul absolut. Pe larg, Ea este Viul, Conștiința în Sine, Iubirea, Tatăl – Viața, Mișcarea, Memoria, Dragostea, Duhul – Limbajul, Semnificația, Dăruirea, Existența, Fiul, toate acestea fiind atribute ființiale.

Deschiderea este prin excelență atributul Tatălui, El fiind Cel care se deschide deodată ca Duh, cu atributele: Forma-Cauza, Evidența absolută, Fața absolută personificată, Ființă, Dragoste, Memorie, Mișcare, și ca Fiu, cu atributele: Dăruirea, Limbajul, Logosul, Conținutul, Semnificația, Existența, Substanța absolută, Asemănarea, Limbajul Conștiinței Tatăl. Atributele Tatălui: Supra-Forma, Supra-Cauza, Iubirea absolută, Conștiința absolută, Afirmația Absolută, Substanța absolută, Chipul, Unicul. Persoanele nu numai că au aceste atribute, dar Ele sunt aceste atribute care definesc catafatic-apofatic cele trei Persoane.

În teologia ghelasiană, atributele sunt mai mult decât descrieri sau calități, ele sunt nume divine, atribute intraființiale. Teologia Părintelui Ghelasie este una mistică, Ființă și Energii deodată, în integralitate.

Noutatea pe care o aduce acest volum, al patrulea, este noțiunea filosofică de ființare într-o nouă accepțiune. Ființările sunt atribute în mișcare, iar Dumnezeu ca Ființă necreată are propriile ființări: Treimea și Harul-Energiile necreate. Dumnezeu este Ființă unică și ființări pure: Treime și Har. Aceste ființări sunt absolute și apofatice relativ la ființările creației, Dumnezeu nu are nevoie de ființările creației²¹. Tot în acest volum, Părintele introduce un termen nou: Ființialitatea. Acest termen vine să adâncească categoria ființare. Ființialitatea este, prin definiție, o ființare în Ființa Însăși, adică, spre deosebire de ființare, care iese în exterior, ființialitatea rămâne în interior. Astfel, Dumnezeu, în Sine este definit prin următoarele: Ființa-Triființialitatea-Treimea-Dumnezeirea, împreună cu Harul-Energiile necreate-Ființările Dumnezeiești pure-Divinitatea. Apofatismul Treimic este exprimat prin formulările:

---

²¹ Ghelasie, *Dialog în Absolut-4*, (București, Editura Platitera, 2007), 144-149.

- Tatăl, Conștiința dincolo (ontologic) de toate conștiințele, Originea tuturor conștiințelor, Supra-Conștiință Ființială, Conștiință ființială necuprinsă
- Sf. Duh, dincolo (ontologic) de toată inteligența și originea tuturor inteligențelor, Inteligența Ființială, Memoria Viului Conștiinței Tatăl
- Fiul, Logosul, dincolo (ontologic) de toate rațiunile, originea tuturor rațiunilor, Gândirea Ființială, Spiritul, Existența Ființială.

Cele trei Persoane se constituie în Supra-Arhetipuri ce stau la baza Arhetipurilor Harice, ființările energetice necreate. Conștiința este ontologică în Tatăl, Gândirea este ontologică în Fiul și Inteligența este ontologică în Duhul. Treimea nu este ființare veritabilă, Ea este ființialitate. Dumnezeirea în Sine sau Pleroma divină este astfel descrisă:

- Treimea-Ființa-Trifințialitatea-Dumnezeirea
- Harul-Energiile necreate-Ființările dumnezeiești pure-Divinitatea.

Apofatismul este exprimat prin expresia *dincolo ontologic* și caracterizează Treimea. Persoanele Treimice sunt Ființialități ale Ființei în Ea Însăși, Supra-Arhetipuri pentru Arhetipurile ființării harice, Sofia, Inteligența divină.

Părintele Ghelasie are grijă să precizeze că nu introduce discursivul în Ființă, deși aceste atribute ale Persoanelor Treimice, *rostite*²², ar putea să sugereze acest lucru. Limbajul omenesc este neputincios, de aceea se recurge la un limbaj oarecum poetic, cu exprimări de tipul supra-ontologic – supra-ontologicul Ființei în Sine. Astfel, Tatăl are ca atribute: Eul absolut ființial în Sine, Fiul asemănarea, limbajul, semnificația Chipului ființial, Duhul mișcarea, memoria, fața Chipului ființial al Tatălui. Pe lângă aceste atribute ale Persoanelor Treimice, este afirmat un nou atribut, de data aceasta pentru Ființa divină: trifințialitatea, termen folosit de Neofit Pustnicul²³ și preluat de Părintele Ghelasie.

Mișcarea Ființei este explicată prin naștere și purcedere, două mișcări diferite. Astfel, în naștere, Tatăl se regăsește pe Sine Însuși în Fiul, El se multiplică pe Sine tot ca Sine, dar peste Sine Însuși, El se dăruiește total pe Sine în Fiul. În același timp, Fiul nu pierde pe Tatăl, ci Îl evidențiază. El se întoarce spre Tatăl și Se dăruiește la rândul Lui Tatălui, dar împreună cu întreaga creație.

Atributele Ființei sunt Chipul, Conștiința, Limbajul, Ființa fiind în același timp aceste atribute. De aceea, se spune că Ființa este în Sine Chip, Conștiință și Limbaj Chip. În felul acesta, gândirea din Ființă este Limbaj. Spre deosebire de Treimea platonice și aristotelică, care este în afara Ființei, funcțională, Care iese din neantul ființial, din necuprinsul nedefinit, Cea creștină este Treimea a Ființei în Sine. Ea nu este o emanație a Ființei, ci chiar Ființa în Sine. Ea se deosebește și de Treimea indiană neființială, exterioară, formată din Brahma Creatorul, Krișna susținătorul, Șiva

²² *Ibidem*, 161.

²³ Ghelasie, *Moșul din Carpați (Neofit Pustnicul)-9*, (București, Editura Platitera, 2013), 112.

distrugătorul. Treimea creștină este Triființialitate Chip, iar Chipul este Limbaj, Model Absolut în deschidere și nu în închidere. Deschiderea este în felul acesta atribut ființial ce ține de Ființa în Sine. Mistic vorbind, esența Conștiinței este Limbajul, care este la rândul lui originea gândirii. Gândirea este limbaj energetic, plan secund, ideile în sine sunt ieșiri din gândire, memorii ale gândirii, mișcările gândirii. Mișcarea Ființei este Limbaj, iar în Ființă vorbirea și vorbitorul sunt totuna, nedespărțiți, Limbajul în Sine fiind subiect și obiect totodată, nu în separare. Actul Ființei ca Ființă este tot Ființă, el nu este produs al Ființei. Aceste afirmații fac deosebirea clară între teologia ghelesiană și sistemele filosofice care nu pot concepe mișcare în Ființă. Atributele Ființei ghelesiene sunt astfel în interiorul Ființei și nu în exteriorul Ei, atributele sunt deci Ființă și o definesc. Mistica propusă de Părintele Ghelasie este o mistică a Ființei în Sine și nu o mistică energetică, funcțională, harică, a gândirii, așa cum întâlnim la Platon. Ideile platonice sunt, în accepțiunea Părintelui Ghelasie, energii, forme, modele care sunt pe suport de cuvinte-limbaj ființial Logos, supra-forma, supra-modelul acestor idei platonice. Din punct de vedere ortodox, Platon confundă ideile, ce sunt chip energetic har, cu Limbajul ființial-Chipul, adică amestecă Ființa cu energiile Sale. De asemenea, Ființa nu trebuie văduvită de energiile Sale necreate harice, așa cum se face în catolicism, unde harul este de ordin creat. Atributul fundamental al Ființei este Chipul, înțeles ca stare fundamentală de Triființialitate a Ființei, dar în sens ghelesian și nu în sens panteist. Existența în Sine este esențial unică – Ființa în Sine este unică – dar cuprinde multiplicitatea, modurile de Ființă, ființialitățile²⁴. Deși Părintele Ghelasie folosește des noțiunea de mod, nu se pune problema de sabelianism, deoarece Persoanele Treimice sunt distincte și reale.

5. Concluzii

Dumnezeu în Sine, în teologia ghelesiană:

- Dumnezeirea: Ființa-Triființialitatea-Treimea,
- Divinitatea: Energiile Necreate-Harul, Ființările pur Dumnezeiești²⁵.

Ființa în Sine este Treimea Dumnezeiască, iar Energiile Treimii Dumnezeiești sunt Harul Necreat²⁶. Dumnezeu, ca Strălucire de Ființă, are Harul / Energiile-Rațiunile Necreate²⁷. Sfântul Duh, ca Originea Mișcării în Sine, este Acela care Mișcă direct Harul - Energiile Necreate, cu care nu se amestecă și nu se confundă²⁸. Teologii catolicii fac greșeala că „mutilează” Ființa de Energiile sale Harice, considerând că Harul este „o Creație” (așa numita *Grație Creată*)²⁹. Să nu se confunde

²⁴ Vezi *doctrina multiplicității stărilor ființei* în Guénon, *Stările multiple ale ființei*, (București, Editura Herald, 2022), 19, 50, 165.

²⁵ Ghelasie, *Dialog în Absolut-4*, 159.

²⁶ *Ibidem*, 154.

²⁷ *Ibidem*, 39.

²⁸ *Ibidem*, 209.

²⁹ *Ibidem*, 193.

„*Grația Creată*” din teologia catolică cu *Însuși Harul / Energiile Harice Divine*³⁰. Părintele Ghelasie definește două noțiuni noi: Dumnezeirea și Divinitatea. Dumnezeirea este Esențialitatea, Ființa Tri-Personală, și Divinitatea este Harul-Energiile din *afara Dumnezeirii*³¹. Dumnezeirea, în accepțiune ghelesiană, este Ființa în Sine Cea Tri-Personală, iar Divinitatea este Harul-Energiile Necreate ale Mișcărilor Ființiale³².

Harul Divin este Energia ce se Emană din Mișcărilor Ființei Dumnezeiești, nu direct din Ființă, așa încât acesta nu este transformare de Ființă în Energii, ci străluciri de Mișcare de Ființă. Harul este înrudit cu Mișcărilor Ființei, nu direct cu Ființa³³. Identificăm, prin urmare, Harul, ca energii de Mișcare de Ființă, ce nu se amestecă cu Ființa³⁴. Harul Divin este Energia Substanțială Divină Necreată care se „*emană*” din Mișcărilor Ființiale în Sine ale Treimii Ființiale în Sine³⁵. Ființa și Energiile Sale sunt fiecare substanțialitate proprie și de aceea nu se pot amesteca sau confunda³⁶. Harul Energetic Divin / Energiile necreate divine sunt o „*mișcare necreată*”, dar „*ieșită-produsă-emanată*” din Mișcarea-Ființă în Sine a Treimii de Persoane Dumnezeiești. Ca mistică pur ortodoxă, trebuie deosebită clar și net Mișcarea-Ființă în Sine de „*mișcarea*” de Mișcarea-Ființă, ca „*mișcare*” harică / energetică de rang secund, strălucire în „*afara*” Ființei-Mișcării în Sine³⁷.

În filosofie se afirmă Ființa în Sine, dar gândirea se oprește în afara ei. Ființa este „*absolutul fapt de a fi*” și nu se mai poate spune nimic în rest. Ființa în Sine este Dumnezeu pentru filosofie³⁸. Ea nu admite decât singularitatea - unicitatea Ființei în Sine, încât toate ființialitățile sunt considerate ființări-manifestări în afara Ființei. Creștinismul, cel puțin cel ortodox, vine cu Revelația Treimii Ființei în Sine, și această Triființialitate în Sine Însăși se face o „*filosofie nouă*”, pur creștină: Treimea nu mai este, ca la Platon, funcționalitatea din afara Ființei, ci este Însăși Esența Ființei în Sine Însăși. Ființa în Sine Însăși este Treime de Sine și în Sine Ontologic și Substanțial Ființial³⁹. În limbaj mistic pur creștin, pe baza Revelației, Ființa în Sine este Treimea Dumnezeiască, iar energiile mișcării de Treime sunt energiile-ființările Ființei în Sine. Treimea nu este ființări, ci este Ființialitatea Însăși. Ființialitatea-Treimea este: Tatăl, Sfântul Duh și Logosul-Fiul; adică: Tatăl - Conștiința Ființială, Duhul - Mișcarea-Memoria Ființială, și Fiul – Logosul-Limbajul-Semnificația Ființială, acestea nefiind ființări, ci Ființialități ale Ființei în Sine Însăși⁴⁰.

---

³⁰ *Ibidem*, 173.

³¹ *Ibidem*, 116.

³² *Ibidem*, 141.

³³ *Ibidem*, 123.

³⁴ *Ibidem*, 124.

³⁵ *Ibidem*, 234.

³⁶ *Ibidem*, 229.

³⁷ *Ibidem*, 220.

³⁸ *Ibidem*, 150-151.

³⁹ *Ibidem*, 155.

⁴⁰ *Ibidem*, 158.

Filosofia nu admite decât ființări-manifestări în afara Ființei. Creștinismul vine însă cu Revelația Treimii Ființei în Sine și această Revelație constituie marea noutate pe care el o aduce în gândirea filosofică. Sofia este, zice părintele Ghelasie, Har-Înțelepciune, emanată din mișcările Cuvântului-Logosului, ca Rațiuni de Cuvânt, nu însuși Cuvântul. Rațiunea-Sofia-Harul este „*un produs*” al mișcărilor Cuvântului-Logosului⁴¹. Filosofic vorbind, ființările Ființei Dumnezeiești sunt Treimea și Harul Necreat⁴². Energiile Ființei sunt Har-Strălucire exterioară a mișcării și cunoașterii pur transcendente ființiale, ca un fel de ecou de Triființialitate în Sine⁴³.

Concluzionând, **noutatea** adusă în lucrarea de față constă în modul de unire a Energiilor necreate / Harul divin cu Ființa,

- 1) neîmpărțit
- 2) nedespărțit
- 3) neamestecat
- 4) neschimbat⁴⁴.

Noutatea adusă de Părintele Ghelasie constă în:

1. introducerea Persoanelor treimice în Ființa divină
2. definirea mișcărilor Ființei în Sine ca izvor al Harului divin / izvorul energiilor necreate divine
3. conceptul de ființialitate.

BIBLIOGRAPHY

1. **Eliade**, Mircea, *Nostalgia originilor Istorie și semnificație în religie*, Traducere din engleză de Cezar Baltag, Editura Humanitas, București, 2013.
2. **Ghelasie**, Gheorghe, ieromonah, *Isihasm, Dialog în Absolut-4*, Editura Platytera, București, 2007.
3. **Ghelasie**, Gheorghe, ieromonah, *Moșul din Carpați (Neofit Pustnicul)-9*, Editura Platytera, București, 2013.
4. **Ghelasie**, Gheorghe, ieromonah, *Taina vindecării Medicina Isihastă-3*, Editura Platytera, București, 2017.
5. **Guénon**, René, *Stările multiple ale ființei*, Colecția Philosophia Perennis, Traducere din limba franceză Hoblea Daniel, Editura Herald, București, 2022

ELECTRONIC BIBLIOGRAPHY

- 1) <https://www.crestinortodox.ro/parinti/parintele-ghelasie-la-frasinei-69758.html>
- 2) <https://doxologia.ro/viata-bisericii/documentar/sf-grigorie-palama-despre-fiinta-lui-dumnezeu-energiile-sale-necreate>

---

⁴¹ *Ibidem*, 119.

⁴² *Ibidem*, 144.

⁴³ *Ibidem*, 165.

⁴⁴ Vezi <https://doxologia.ro/viata-bisericii/documentar/sf-grigorie-palama-despre-fiinta-lui-dumnezeu-energiile-sale-necreate>, accesat la data 10.03.2023, pentru o descriere detaliată a doctrinei.